

SADURNI XIMENES

Ximenes fou un cosmòpolita pur. No donava la impressió de tenir cap pàtria, ni es considerava lligat als interessos de cap nucli nacional determinat. Es considerava lligat a les acadèmies i biblioteques del món pels seus estudis i les seves investigacions; i si per algun tipus del nostre país sentia admiració era pels catalans, mallorquins i valencians escampats per tot el món, que fan el comerç de vi i d'importació de fruites. Aquests menestrals l'havien salvat econòmicament tantes vegades, l'havien tret de tantes situacions desagradables, que quan Ximenes arribava a una població i no hi trobava el que ell en deia la «colònia», es veia perdut i desorientat. Després de passar una tarda a una bona biblioteca prenent notes — a Estocolm estudiava, a la Biblioteca Reial, els problemes de l'orfisme — el que li agradava era anar a seure darrera el taulell d'algun marxant de vi, de taronja i de panes. Si el comerç era tingut per algun comerciant de Sòller o de Mahó, Ximenes es trobava com el peix a l'aigua. L'explicació de les estades felices passades per Ximenes als Balcans i Asia menor, provenia en gran part de la seguretat que li donaven els marxants espanyols i els jueus emigrats. Li deien Don «Saturnino» i era molt estimat.

Però, acceptant el fet que Ximenes fos un sentimental, en la seva vida externa, si hi havia una nota que li donava color, era la seva rusofília. De Rússia li agradava tot, i si alguna cosa el commovia, era el paneslavisme. Totes les elocucions de Dostoiewsky, sobre la missió universal i religiosa de Rússia, i de l'eslavisme, esdevenien en la boca de l'aventurer català, les coses més naturals i més actuals. Com que no havia llegit mai novel·les, l'activitat novel·listica de Dostoiewsky li semblava sense importància. En canvi, els articles de crítica nacionalista i conservadora i les apologies del món eslau, considerat com un món susceptible d'un nou cristianisme, fetes per aquest escriptor, l'entusiasmaven. Les seves besties negres eren Herten i Turgenieff. A Herten el considerava el pare de la revolució russa. De Turgenieff, a qui havia tractat en el gran pis que tenia al boulevard Haussman, en la millor època de la seva vida, deia que era un home d'una insuportable frivolitat. Per significar el despreci que sentia pel novel·lista, em deia, amb cara de fàstic:

—Imagini's quina classe d'home era, que estigué dominat, una pila d'anys, per una dona catalana!...

La vida de Rússia, abans de la guerra, hauria estat per ell la meravella de les meravelles. Quelcom perfecte, si no hagués estat l'instint de reformes del liberalisme i de la «intelligentsia». El moviment dels «zemsvos», la descentralització, les autonomies provincials, això fou el corc que destruí Rússia!—deia Ximenes, amb una agitació continguda. La revolució bolxevic la veia Ximenes «sub specie aeternitatis», i per aquesta raó no hi donava importància. Aquesta revolució era un fenomen esporàdic, semblant a d'altres fenòmens del mateix tipus que s'han produït en la història de Rússia, i que no han deixat rastre. En canvi, odiava la posició liberal, la dels intel·lectuals, i la de la noblesa i burgesia. Lligada, per l'absurda teoria del progrés, a tot catastrofisme pensable. Això el posava frenètic, perquè hi veia un desenfocament de l'ordre del món. Com a bon meridional, Ximenes era un home lògic, i defensava un realisme racional. Acceptava que el lladre fos lladre, a condició que el sant fos sempre sant, i que el polític conegués els valors permanents del seu país, i tingués la força de defensar-los. El que odiava era l'aiguabarreig, el desplaçament de les persones dels seus interessos, la frivolitat revolucionària. Quan parlava dels conservadors, que no saben conservar, ho feia d'una manera sublim, genial. El ministre rus Sto-

CATALUNYA MONUMENTAL I PINTORESCA

L'any 1701 es publicava a París aquesta estampa de Montserrat, en la qual són visibles — ni que això comporti una volguda deformació topogràfica — tots els camins, oratoris i ermites de la muntanya, a més del Monestir. En la disposició del gravat és encara recordada la de les més antigues estampes montserratines

(Reproducció facilitada per l'Arxiu Històric de la ciutat)

LA SETMANA POLITICA

* «El Socialista» va llançar el rumor d'un cop d'Estat. El complot, sempre segons l'òrgan socialista, havia d'esclatar dimecres. No es va veure res enlloc. El Govern va publicar una nota desmentint aquests rumors, i dient que sabia vetllar pel manteniment de l'ordre contra qualsevol que intentés pertorbar-lo, i que procediria contra els alarmistes. No hi va haver el cop d'Estat anunciat pels socialistes, però la policia de Madrid va descobrir en poder dels extremistes més de sis-centes pistoles i seixanta mil cartutxos. A més, foren trobades armes curtes i municions a casa el diputat socialista Lozano, que ha estat empresonat, i que serà ara escoltat pel Parlament als efectes de la conces-

sió del duplicatori per a processar-lo.

* L'episodi més patètic de la setmana, és l'assassinat del general don Fernando Berenguer, germà de l'ex-president del Consell don Dàmas. ¿Contra qui anava l'atemptat comès prop de Bilbao? No creiem que des de l'assassinat del general Prim hagi calgut assassinat, per causes polítiques, cap altre general. Evidentment, aquest episodi no serà fàcilment oblidat.

* Quan semblava que la Conferència del Desarmament estava a punt de naufragar, a causa de la intransigència francesa, un darrer esforç d'Anglaterra i els Estats Units ha permès d'acceptar finalment un projecte francès de resolució. Aquest projecte permetrà la con-

tinuació de la tasca de la Conferència, car en ell es preveu que els Estats podran negociar individualment el retorn d'Alemanya a la Conferència. L'adopció d'aquest projecte de resolució posa un pedaç a la Conferència. El cas és evitar la dissolució, però no hi ha res que indiqui que s'ha trobat una solució que sigui quelcom més que un guanya-temps.

* El Consell de la Lliga de les Nacions, en la seva reunió extraordinària, ha fixat el reglament i la data per al plebiscit del Sarre. El plebiscit es celebrarà el dia 13 de gener. Ja pot suposar-se que la campanya entre les dues nacions interessades en la possessió definitiva d'aquesta regió carbonífera és cada dia més aguda.

Aquest número ha estat passat per la prèvia censura

lypin era, per ell, el símbol d'aquesta classe de conservadors. Tota aquesta posició política Ximenes la coneixia admirablement, perquè havia viscut de prop, com diputat dels territoris de Mohiloff, a l'assemblea provincial, la catàstrofe de la reforma liberal a Rússia. Ell simbolitzava aquells anys decisius en una data: la de l'enterrament de Dostoiewsky. Aquest enterrament fou una apoteosi de la vella Rússia, de la Rússia en què tothom, pobres i rics, menjava, bevia i vivia a cor què vols, enmig d'una gran abundància.

Jo li feia broma, sovint, sobre la seva capacitat ultrareaccionària.

—Vostè, Ximenes,—li deia— ha defensat els interessos de l'autocràcia russa, a les fronteres de l'Índia...

—Sí, senyor.

—Vostè, a Turquia—i sobre aquest punt, en la conferència del senyor Cambó, hi ha detalls curiosos—ha defensat el soldà Abdul-Hamid contra els Joves Turcs i el Partit del progrés

—Exacte.

—Vostè, al Marroc...

—Al Marroc, he fet el que he pogut. He defensat els interessos tradicionals.

—A Espanya...

—A Espanya he estat amic, durant molts anys, de Vázquez Mella, que era un home extraordinari. El que feia Mella, d'assajar els discursos que havia de fer al Congrés, davant del seu gos, és un símptoma d'intelligència formidable. Jo he estat sempre tradicionalista, i per això mateix, un reaccionari pur. ¿O és que vostè em confon amb un republicà de tota la vida?

Josep PLA

UNA BATALLA DOMÈSTICA

per Manuel de Montoliu

Antiga és la rivalitat entre castellans i catalans i més d'una vegada ha regat amb sang la terra hispànica. Cal constatar, però, que, en tot el seu procés històric, aquesta secular rivalitat, en les topades, àdhuc les més violentes, entre un i altre poble no ha revestit mai el caràcter d'un odi a mort, ni ha estat tampoc impel·lada per aquella sed d'extermini que senten dos adversaris irreconciliables. L'antagonisme que ha dividit sempre catalans i castellans, ha produït moltes vegades en el curs de la història desavinences i baralles que, malgrat llur violència, han d'ésser qualificades de disputes domèstiques i baralles familiars.

Un fet històric, recollit per la vella poesia èpica, ens il·lustrarà sobre aquest tret familiar que caracteritza la rivalitat de Catalunya i Castella; fet històric ben significatiu per tal com és la primera topada en els camps de batalla entre els dos pobles rivals, que registra la història. Es tracta de la batalla que la mainada del Cid Campeador entaulà en les muntanyes de Morella amb les forces del comte de Barcelona Berenguer Ramon, el Fratricida, i que acabà amb la derrota dels catalans i la presó del comte. Es sabut que el «Cantar de Mio Cid» redueix a una sola les dues batalles entre els mateixos cabdills que la història registra (1082 i 1089). El vell poema castellà ens dona una saborosa narració d'aquesta batalla memorable. En la candorosa rustiquesa dels seus versos destaca amb un relleu impressionant la domesticitat, millor dit, la patriarcalitat d'aquell fet d'armes, que inaugura el cicle de les dissensions que han dividit els dos grans pobles peninsulars.

El Cid, un cop conquistats els pobles de Castejón i Alcocer, segueix avançant per les muntanyes de Morella i terres veïnes, que es trobaven sota la protecció del comte de Barcelona. El comte, diu el poeta, «ovo grand pesar e tóvolo a gran fonta». Debades el Cid li tramet missatges per tal d'assegurar-li que solament vol passar per les seves terres i que no cobeja res del seu: «Digades al conde non lo tenga a mal-de lo so non llevo nada; déxe'm ir en paz.» El comte es mostra irreductible. Uns i altres s'aparellen al combat. Aquest acaba ràpidament a favor dels castellans. L'anònim poeta mostra un interès especial a fer constar que el combat no fou gaire sangant ni acarnissat. Com que els catalans cavalquen en selles «coce-ras», pròpies per a córrer el cavall, mentre els castellans-empren selles «galle-gues» o de camí, molt més segures, resulta que en la barreja els catalans són fàcilment desmuntats sense ésser ferits. Ja ho ha advertit el Cid als seus homes abans de la batalla: «Por uno que firdades, tres siellas iran vazias»; i el poeta ens presenta, efectivament, els «mesnaderos» castellans, «a los unos friendo e a los otros derrocando», mes no matant els enemics. El comte «don Remont» cau presoner i la seva magnífica espasa «Colada», «que más vale de mil marcos», passa a poder del cabdill castellà. Tot aquest aire familiar de la batalla s'accentua més encara en les delicioses escenes, tan finament còmiques, a què dóna lloc la presó del comte. Aquest manifesta el seu enuig refusant tossudament els bocins que li ofereix el seu afortunat rival:

*Non combré un bocado—por quanto ha
[en toda España;
antes perderé el cuerpo—e dexaré el
[alma,
pues que tales malcaçados me vencieron
[de batalla.*

De bades malda el Campeador en el seu oferiment. Sols al cap de tres dies assoleix el seu propòsit, quan ell promet al Comte la llibertat a canvi d'acceptar les viandes que li ofereix. El pas-satge en què el poeta ens descriu el menjar del comte és del més fresc i candorós realisme; és una escena de família que ens emociona per la seva patriarcal simplicitat i ens adelita per la punta de lleu ironia amb què l'anònim poeta la comenta:

*"Alegre es el conde e pidió agua a las
[manos...
Con los saballeros que el Cid le avie
[dados
comiendo va el conde, ¡Dios, que de buen
[grado!
Sobre el sedie el que en buen ora nasco:
"Si bien non comedes, conde, don yo
[sea pagado.*

*aquí feremos la morada, no nos parti-
[remos amos."
Aquí dixo el conde: "de voluntad e de
[grado".
Con estos dos caballeros apriessa va
[yantalio:
pagado es mio Cid, que lo está aguar-
[dando,
porque el conde don Remont, tan bien
[volvie las manos."*

La batalla acaba, doncs, amb un abundós àpat del Comte, presidit per l'amical somri del Cid, que l'esguarda amb íntima satisfacció. El plat més exquisit i saborós del menjar del Comte són, però, les darrerries, això és, la llibertat que li torna el Cid. Ja ho diu el mateix Comte:

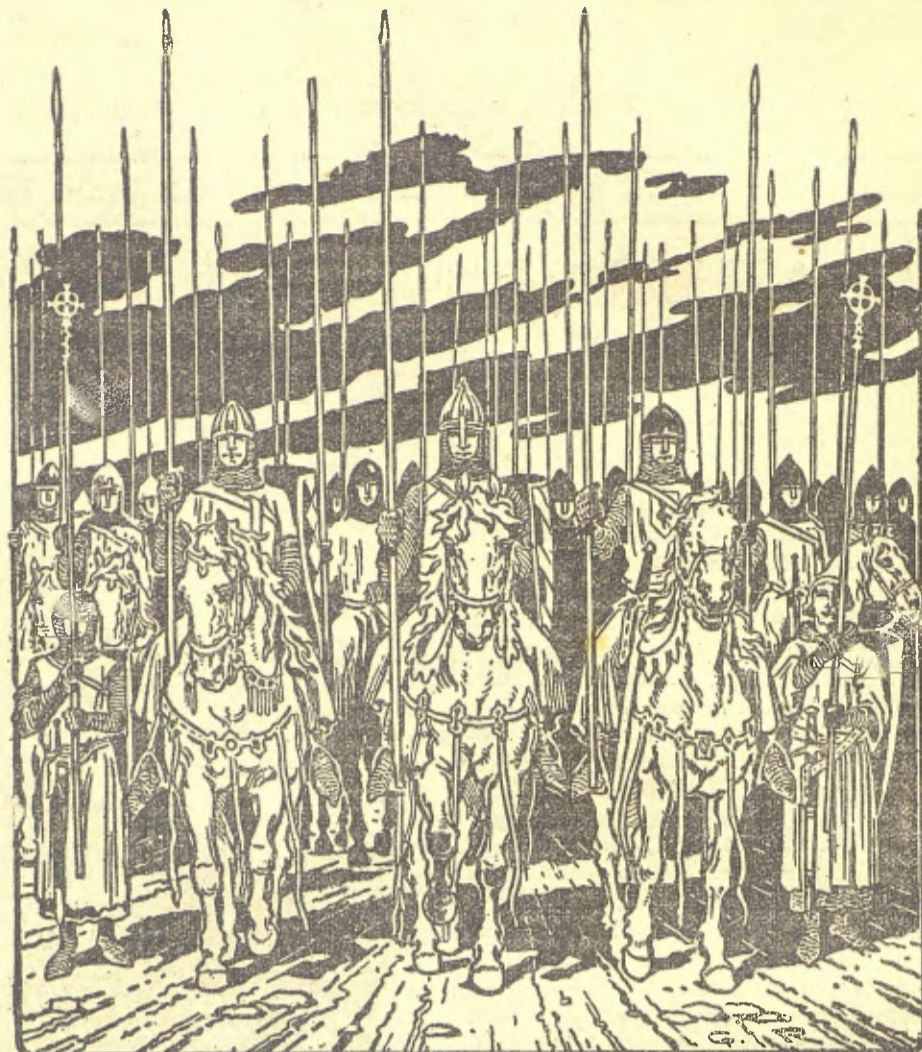
*"Del dia que fui conde non yanté tan
[de buen grado;
el sabor que dend'e non será olvidado."*

Un darrer tret de subtil comicitat és digne d'ésser remarcat encara en aquesta escena; un detall que acaba de donar a tot l'episodi el caràcter d'infantívola familiaritat que constitueix tot el seu encís. El poeta ens conta que quan el Comte, cavalcant ja el seu cor-ser, s'allunya del seu generós vencedor, gira tot sovint el cap enrera per por que el Cid no es repensés:

*Aguijaba el conde e pensava de andar,
tornando va la cabeça e catandos atrás;
miedo iba aviendo que mio Cid se re-
[pintrá,*

cosa que—afegeix orgullosament el poeta—no faria el cabdill per res del món: «non farie el caboso por quanto en el mundo ha».

Tenim de desitjar i d'esperar que una rivalitat que en la història s'inaugura amb aquesta batalla domèstica, en la

qual els combatents s'enderroquen i es fereixen, però no es maten, i que es clou amb la reconciliació del vençut amb el vencedor, segellada amb un gras tiberi i amb el retorn de la llibertat al presoner, no arribi mai a adquirir,—com alguns cops per dissort ha adquirit—caràcter de tragèdia i no passi

més enllà dels límits d'una disputa de família, en la qual el mot més gruixut sigui aquell plany amarat d'orgull, del Comte Berenguer Ramon, que no es pot aconsolar d'haver estat vençut ell i els seus homes, tan ben abillats, per aquella partida d'aventurers «malcalçados» que li corrien i li delmaven la terra.

DEL SALO DE MONTJUÏC

Josep Gausachs com a bandera de joventut
per Rafael Benet

Al pintor Josep Gausachs no li és pas fàcil d'imposar-se a la mentalitat mitjana del país. El seu art ha estat combatut durament per la indiferència —per la manca de comprensió— del públic. Avui mateix, que l'artista ha assolit plenitud considerable per a la seva obra, el col·leccionisme barceloní no ha respost en la mida que mereixen tant el talent de Gausachs, com les obres ben fetes que han sortit de les seves mans.

Les obres d'ara del nostre artista són d'aparences comunes a la dels pintors que no tenen propòsits d'«épater le bourgeois»; per tant, no hi ha cap misteri —cap nebulositat— que les allunyi dels ulls de la gent amb sentit comú. Hi ha, però, malgrat totes les aparences, una força verge, de primera mà, que fa exaltades les darrerries pintures normals d'aquest mestre. Cal que la gent s'acostumi al xoc d'aquesta originalitat que, àdhuc vivint ara subterrània en les obres del nostre artista, insufla les formes i es fa sentir arreu.

L'explicació que aquestes obres aparentment i realment madures no siguin acceptades a ulls clucs per tothom, es pot trobar únicament en la quantitat real d'originalitat i agudeses que contenen. Josep Gausachs està naturalment allunyat del vulgus profà, actualment, no pas perquè cultivi les excentricitats d'antany, sinó per la formació realment elegant del seu esperit.

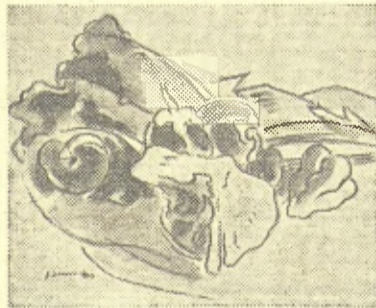
Una joventut dilapidada en provatures de totes menes — Gausachs havia cultivat amb sinceritat bona part dels darrers «ismes» — ha servit si més no a l'artista per a formar la seva ànima i el seu esperit. Gausachs és avui el que és, precisament per haver sabut viure en altres temps de les inquietuds i de les follies de la pintura i fins de l'antipintura.

Ja és sabut que dels nostres fets passats no en podem esborrar res, àdhuc suposant que siguem capaços de superar-los. Gausachs ha superat actualment una joventut de calaverades estètiques, el posit de les quals roman i vivifica el continent de les lleis normals a les quals s'ha sotmès amb amor.

El nostre pintor fa actualment el que Diderot anomenava «bona pintura»; cosa honrada i burgesa a la fi. Però, la «bona pintura» de Gausachs és vital,

és ardent i intensa. A fer «bona pintura», amb més o menys cultura i bona voluntat poden arribar-hi tots els pintors que s'ho proposin. A fer bona pintura intensa, únicament hi poden arribar els grans artistes. Els bons pintors són, guardant les distàncies, una mica com els sants. Els sants tots són bons, però n'hi ha de grans i de petits. I Déu ha volgut, moltes vegades, que els qui superaven la incredulitat i el desordre fossin una vegada convertits, els més apassionats en l'amor a Déu i, naturalment, en la bondat.

A Gausachs li ha passat una mica, quant a pintor, el que passà a sant Pau i a sant Agustí en el pla de la fe:

el dia que ha cregut en la pintura pictòrica, l'ha servida amb tot el seu instint, amb tot el seu talent, amb tota la seva agudeses de sentiments i amb tota la seva gran passió d'inspirat.

Aquest estat d'inspirat de Gausachs atabala les mitjanes, que creuen en una normalitat sense grandesa. Per això l'obra actual del pintor de Sarrià, no és gaire entesa de la gent, tot i que va, sortosament, imposant-se de mica en mica.

Ja en el Saló de Montjuïc de l'any anterior exhibí el nostre pintor una «natura morta», feta de cara a les aparences dels objectes: un tall de carn plasmat amb intensitat i plenitud rembrandtianes. Les seleccions senyalaren aquella obra com una de les més fortes del Saló. Gausachs eixamplà aleshores l'òrbita dels seus admiradors.

Però, encara l'obra de Gausachs continuà éssent bandera de les joventuts rebels: no fou pas oficialment consagrada, tot i la seva plenitud. Jo diria, amb tot, que el record d'aquella natura

morta li ha fet guanyar actualment la batalla, tant, almenys, com l'obra del Saló d'enguany, titulada «La bleda», que com a pintura és menys totalitària que la d'antany, però més emotiva.

Josep Gausachs ha entrat amb aquesta natura morta d'enguany al Museu d'Art de Catalunya. Hi ha entrat per primera vegada, però, amb tots els honors: en un any la reconeixença oficial ha ben madurat. L'obra adquirida per la Junta de Museus, tot i ésser normal, és certament audaç. Els més joves, consideren el triomf del pintor Gausachs com a propi. L'obra d'aquest artista, vivent, nerviosa, valenta, es desplegarà aviat en les noves sales del Museu d'Art Contemporani amb l'empenta d'una bandera juvenívola.

Jovenívola, tot i que Gausachs ja no és un jove de la primera volada, car ja ha traspassat la quarantena. Però, ¿què hi fan els anys i l'experiència si no assoleixen fer perdre la joia, sinó que àdhuc contribueixen a augmentar-la?

Gausachs, en «La bleda», és encara un *fauve*, amb totes les qualitats i defectes del *fauvisme*: l'artista ha perseguit la intensitat amb el menor esforç. Tinc la seguretut que el nostre pintor, que ha donat ja proves del seu esperit totalitari en algunes obres intenses, no s'accontentarà sempre d'aquest menor esforç, que podria inclinar-lo altra vegada a l'habilitat mentidera que tantes vegades ha escanyat d'una manera hercúlia. Gausachs, tot i que considero que és dels destinats a pintar a cop calent, com Goya, per exemple, vindrà dia que — per dir-ho d'una manera o altra — amb una sola pinzellada assolirà l'escalf de la vida, la gravetat de la forma i la delícia del matis.

El camí, en aquest sentit totalitari, ha estat iniciat amb una empenta sorprenent i no es pot pas interrompre. La reconeixença d'ara no li farà cap mal, car és dels pocs artistes nostres que posseeixen un sentit perfecte de la independència. Esperit trempat en la lluita més ferrenya, no necessita la blandícia de l'afalac, que gairebé no ha conegut mai. Però la seva altívessa, mal inhumana, està bellament harmonitzada en el seu esperit per un gran *don de tendresa*.

Els catalans pel món

Pau Casals, doctor "honoris causa"
de la Universitat d'Edimburg, l'Atenes del Nord*Oh, diví clam incessant**venint de la més llunyana llunyania!*

(Carles Keim Brandt)

per Lluís Bertran i Pijoan

*El teu sagrat violoncel ens crida**a la gran festa de la humana joia*

(J. Tharrats)

El resultat del partit Espanya-Itàlia en lluita pel Campionat del Món de futbol, en què participaven elements catalans, produí fort desengany i una irritació molt viva entre els més afectats d'aquell esport. Durant molts dies, es mastegà el fel i la indignació per l'escombrada, injusta. Encara se'n parla i dura el mal gust de boca. Els qui ens sentim allunyats de la passió d'aquests certàmens, precisament perquè l'esport hi desapareix, degenerat en explosió de violències, encara ens n'allunyem més. ¿Per què preocupar-nos d'uns campionats que són el naufragi de les mateixes virtuts que haurien de representar? En canvi, com satisfan plenament els títols de campió de la intel·ligència, de la cultura, de l'art!

Als qui es sentin deprimits per la derrota de Florència, els direm que no hi donin més abast del d'un episodi dels molts. Bé poden reaccionar i sentir-se compensats llargament en el triomf d'un home nostre, un català gloriós, un «as» indiscutible. Ací no valen travetes ni parcialitats. Aquest home és Pau Casals; el seu triomf, el nomenament de Doctor «honoris causa» de la Universitat d'Edimburg.

Heus ací un veritable títol de campió del món, i no per un any, sinó per sempre, guanyat amb el màxim prestigi, amb la màxima correcció i amb la màxima elegància, en la més noble competició espiritual. Distinció suprema, de què no trobaríeu fàcilment precedents, consagrants en les esferes més altes de la cultura universal un artista de casa nostra.

Les distincions de Pau Casals són moltes, i de gran categoria. No direm que aquesta superi les altres; això seria una comparació tan imprudent com odiosa, i que mortificaria l'exquisida sensibilitat del Mestre; però sí que podem afirmar que té una significació especial i àdhuc un cert simbolisme, per a nosaltres, catalans, singularment apreciable.

En primer lloc, considerem el que és i el que representa Edimburg. És la ciutat capital de la llegendària Escòcia, conjunt sorprenent de bellesa. En ella es concentren les essències del país escocès, un dels més suggestius i més plens de ressons. Edimburg fou anomenada l'Atenes del Nord, i aquest títol caigué tan bé, que ningú no l'hi disputa. Atenes del Nord i Atenes moderna, del punt de vista material exterior, i del punt de vista espiritual i cultural. S'ha dit que cap ciutat del món no presenta un aspecte tan variat com la metròpolis del Nord, amb les seves tints grises. Els tipus de paisatge de diversos indrets d'Europa es troben reunits allí. Allí, les belleses de Praga i Salzburg, els indrets romàntics d'Orvièto i de Tivoli; s'hi veu l'admirada magnificència de les badies de Nàpols i de Gènova. Edimburg no és molt populosa; els seus habitants es calculen en uns dos cents i tants milers. Un tipus mitjà ideal; ni massa xica ni massa gran, però tot en ella ben aprofitat, tot bell, tot just, no res de balder i inútil, no res de detonant, no res de lleig o barroer.

N'hi ha que afirmen que Edimburg és la ciutat més bella i més espiritual del món; és una ciutat única. Si no és així — plet molt difícil de resoldre —; si una afirmació tan categòrica com aquesta, per massa categòrica i arriscada, no és compartida de tothom tothom admet que entre les més belles és una de les més belles, i en alguns aspectes única.

Única; com és, en la seva significació, únic, Pau Casals. Si ho dèiem nosaltres potser no valdria; ho diu un de fora de casa: el poeta alemany Carles Ksim Brandt, un dels representants més eminents de la jove poesia alemanya, segons Manuel de Montoliu. Heus ací l'expressió del poeta alemany, en adreçar-se a Pau Casals:

Oh, diví clam incessant,
venint de la més llunyana llunyania!
Ritme excels!

Acosta't sempre a nosaltres!
Així!
Tu!
Sota la tenda estrellada
únic! Únic!

A més a més d'aquest paralelisme d'unitat entre Edimburg i el màgic del violoncel, trobem en l'honorament del nostre geni, per part de la capital d'Escòcia, el simbolisme d'una correspondència que, com a catalans, no ha de passar-nos desapercebuda. En els fons dels temps les coses es lliguen en harmonies insospitades. Catalunya i Es-

còcia no són entitats indiferents l'una vers l'altra. D'Escòcia sortí, i justament d'Edimburg, el geni que es digué Walter Scott, el veritable déu màxim del primer cenacle català, a les primeries del segle passat, en què tingueren eclosió els inicis decisius de

La influència predominant del novel·lista escocès en la literatura catalana fou paral·lela i corcomitant amb la influència de l'escola escocesa en el pensament filosòfic de Catalunya. Representants genuïns del nou pensament filosòfic català foren pri-

derant que tant les unes com els altres apareixien com la visió idealitzada de l'Escòcia antiga, independent, de costums patriarcal, oferta pel poeta a l'Escòcia moderna, òrfena d'independència i de personalitat. Als romàntics catalans havia de sobtar intensament la similitud d'aquest cas d'Escòcia amb el de Catalunya.

Així s'expressa Manuel de Montoliu. I la terra catalana no podia, per tant, romandre indiferent a l'esguard de la terra escocesa. Per això en escaure's, l'any 1932 el primer centenari de la mort del gran escriptor, pare del romanticisme, nosaltres, que èrem a les vigílies del primer centenari de la Renaixença, honoràvem el mestre, i per mà del President de la Generalitat plantàvem a Montserrat l'arbre simbòlic a la memòria del geni de l'Atenes del Nord, Escòcia-Catalunya; Edimburg-Montserrat; Walter Scott-Pau Casals.

Escòcia nodrí Catalunya amb la substància de la producció literària del seu escriptor insigne; substància que alhora fou llevat i ferment coadjuvant d'una manera poderosa a la reconquesta de la consciència catalana. Les obres de l'escocès eren llegides a Catalunya amb intensitat i amb un adilitament parió al de la seva pàtria; el llenguatge dels esperits es compenetrava. Al cap d'anys, ha estat Catalunya qui ha pogut nodrir Escòcia amb la substància de l'art de Pau Casals. L'harmonia del seu violoncel ha ressonat per aquelles regions i els ha donat el plaer incomparable de la bellesa pura, quasi com rajant directament de les mansions divines. Catalunya ha sabut correspondre. I si Catalunya proclamava Walter Scott mestre de la seva Renaixença, avui Escòcia, per boca de la Universitat d'Edimburg, proclama, amb el títol de Doctor «honoris causa», Pau Casals mestre del seu esperit.

Pau Casals, el nostre, el català, del Vendrell, fill de l'organista d'aquella parròquia, era ja un valor internacional. Per a França era l'idol; per a Alemanya, l'únic; per als Estats Units, l'incomparable; condecoracions de tota llei exornen el seu violoncel. Ara la categoria internacional li és refermada amb el títol de la Universitat d'Edimburg.

Nosaltres celebrem el triomf merescudíssim i com a catalans gosem compartir la immarcescible glòria del campió mundial. Estem satisfets d'haver coincidit amb Edimburg, quan a l'hora que aquella Universitat li acordava el títol de Doctor «honoris causa», ací li era acordada la distinció màxima de la Medalla d'Or de la Ciutat. L'obra del mestre rep la consagració definitiva dels catalans. Ara, a l'Arxiu històric, hom prepara una Exposició que té per objecte la vida i les activitats admirables de l'eminent violoncel·lista. Tothom sent admiració i gratitud al mestre de l'Orquestra Pau Casals i fundador de l'Associació Obrera de Concerts.

Sentim el goig de la glorificació del mestre, que és la glorificació de Catalunya. I, més que tot, sentim el goig de saber-lo entre nosaltres, regalant-nos amb el seu art. La seva música és goig únic. Aquell alt i escondit poeta nostre que és J. Tharrats, en dona expressió justa, quan diu «El teu sagrat violoncel ens crida — a la gran festa de la humana joia». Sí; el violoncel de Pau Casals té alguna cosa de sagrat, que us transporta. La veu més humana que mai pugueu haver sentit surt de les cordes del seu violoncel. Es per boca d'aquest que sentíreu el mateix Bach, el Bach sencer i autèntic, que és la veu de la humanitat en persona. Pau Casals-Joan Sebastià Bach, són els èxtasis. Per l'instrument de Pau Casals, Joan Sebastià Bach, dintre dels seus cèlics horitzons — seguint la frase del poeta — ens deixa copsar la claredat que la nostra vida enyora.

Quan l'artista Eugeni Carrière es sentí morir, cridà Pau Casals perquè li endolcís la mort amb la música del seu violoncel. Pau Casals li tocà Bach. Ens imaginem el traspàs de l'artista vers l'eternitat, en les ondulacions d'aquella ària infinita que no s'acaba mai.

Nosaltres també, a l'hora no pas de la nostra mort, sinó de la nostra renaixença, cridem el mestre, i ell és amb nosaltres; li diem que acompanyi i afavoreixi el renovellament dels nostres sentits amb la seva música. Ara la seva música, consagrada al temple d'Edimburg, ens durà, un altre camí, el ressò de les llegendes escoceses que ens amanyagaren al bressol del Renaixement.

Tomba de Walter Scott. — Si Escòcia pogué donar un Walter Scott a Catalunya, Catalunya pot donar un Pau Casals a Escòcia

la nostra Renaixença. La nova consciència catalana es forjà amb Walter Scott.

Aquesta veneració a Walter Scott i la subsegüent influència de les seves obres en la intel·lectualitat catalana donà el sentit definitiu i l'orientació decisiva al primer impuls de la Renaixença literària catalana.

merament En Martí d'Eixalà, i després En Xavier Llorens, que naturalitzaren a Catalunya la filosofia escocesa del Sentit Comú, que arrenca de Tomás Reid.

La influència a Catalunya de les novel·les de Walter Scott, igual que la dels cants de l'Ossian, és perfectament explicable consi-

Pau Casals, segons dibuix de Freds Schunter, de Viena

L'ACTUALITAT GRAFICA MUNDIAL

Els banys japonesos

Els japonesos, cada dia adopten nous costums occidentals. Heus-ne aci alguns divertint-se dintre l'aigua

Una explosió

Aquesta setmana s'han tornat a registrar a Barcelona alguns actes de sabotatge. En aquest gravat hom pot apreciar algunes de les destroces

El futbol internacional

Els jugadors que han representat Espanya en el Campionat de futbol del Món, en el moment d'arribar a Barcelona

El dia de l'Imperi Britànic

Entre les altres festes que tenen lloc el dia de la celebració de l'Imperi Britànic, figura en primer lloc la visita als aeròdroms. En aquest gravat veiem un pilot explicant detalls interessants del seu avió al públic que l'escolta

Darrera les reixes

Aquests tres homes són els que raptaren el milionari William F. Gettle. Aquest fet fou un dels més espectaculars que s'han registrat

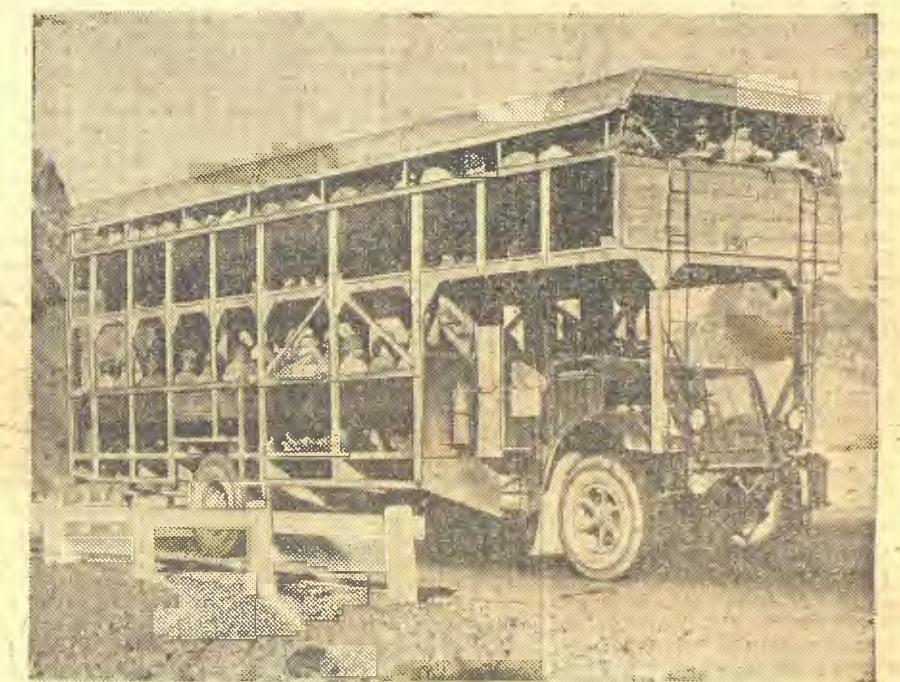
La política de Roosevelt

Són molts els conflictes socials que es troben plantejats als Estats Units. També són moltes les topades registrades entre policies i vaguistes. En aquesta fotografia de Minneapolis hom veu els policies lluitant amb els vaguistes armats igualment amb bastons

El 69 Aniversari del rei d'Anglaterra

En aquest gravat veiem el rei Jordi acompanyat del príncep de Galles, del duc de Gloucester, el duc de Connaught i del comte de Haerwood, arribant a l'esplanada on es celebren les famoses parades de la guàrdia reial

Autoòmnibus per a 150 passatgers

Aquest és l'autoòmnibus més gran del món. Pot transportar 150 persones i ha estat construït per a destinar-lo al transport de viatgers

Pesant la núvia

Aquest és un costum molt antic que encara es conserva en alguns pobles de Bulgària. En el gravat veiem un mètode poc apropiat que emprà el marit per a pesar la seva muller

La festa de Déu a Berlín

Berlín ha celebrat la festa de Déu amb una gran processó, a la qual han assistit alguns membres del Govern. En aquest gravat hom pot veure el vice-canceller von Papen

Montserrat i el Corpus

La diada del Corpus fou celebrada a Montserrat amb tota la solemnitat. Foren molts els fidels que es traslladaren a Montserrat per a presenciar la processó. Una vista d'aquest gran acte religiós

L'assemblea de la Creu Roja

A la Sorbona s'ha celebrat l'assemblea general de la Societat de socors als ferits, sota la presidència de M. Gaston Doumergue. En el gravat veiem l'actual cap del Govern francès pronunciant un discurs

Els vols a l'estratosfera

El conegut professor Picard ha planejat una nova ascensió per aquest estiu. En el gravat el veiem junt amb la seva muller, que el vol acompanyar en la seva nova expedició, en un vol d'entrenament

